

Posudek oponenta disertační práce Mgr. Jana Hlávky
“Role estetické hodnoty v obecné teorii hodnot Ralpha B. Perryho”
předkládané v roce 2020 na Katedře estetiky FF UK

I. Stručná charakteristika práce

Předložená disertační práce se zabývá axiologickou teorií amerického filosofa Ralpha B. Perryho, autora v prostředí české filosofie a estetiky prakticky nereflexovaného, či ještě spíše zcela neznámého. Vzhledem k tomu, že jde o práci obhajovanou v oboru estetika, soustředí autor svou pozornost pochopitelně především na estetické momenty Perryho teorie. V první části práce představuje Perryho teorii hodnoty chápanou jako korelát zájmu, v části následující se pak věnuje konkrétně estetickému zájmu a jeho signifikantním rysům, vlivem estetiky H. R. Marshalla a I. Kanta na Perryho koncept či komparací Perryho pojetí estetického zájmu s dobovými koncepty estetického postoje (H. R. Ogden, H. S. Langfeld), do jejichž souvislostí Perryho teorii estetického zájmu autor umisťuje. Další část práce se opět nejprve zabývá obecně problémem Perryho lokalizací hodnoty do předmětu zájmu a kritikou tohoto pojetí ze strany D. H. Parkera, O. Lee a S. C. Peppera a následně specificky objektem estetickým a otázkou jeho konstituce. Závěrečnou kapitolu pak autor práce věnuje tomu, jakou roli dle Perryho hraje estetický zájem, resp. umění v morální ekonomii člověka, tj. v systému jeho zájmů a hodnot.

II. Stručné celkové zhodnocení práce

Předloženou disertační práci hodnotím jako výbornou, splňující veškeré nároky, které lze na disertační práci v oboru estetika mít. Autor v ní prokazuje důkladné porozumění vykládanému tématu i výtečnou schopnost jej náležitým způsobem vyložit i zhodnotit. Výsledkem je originální a pozoruhodná práce, jež svým významem překračuje autorovo skromné úsilí „připomenout [jeden] pozoruhodný, zpola zapomenutý projekt z dějin americké filosofie“ (s. 6), resp. pouze „sledovat, jakým způsobem Perry v rámci obecné teorie hodnoty zpracovává problematiku hodnoty estetické, jak tuto hodnotu definuje, jak pojímá její specifika a jakou roli ji vyhrazuje mezi hodnotami ostatními“ (s. 12).

III. Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

1. Struktura argumentace.

Již od prvních stran je patrné velmi promyšlené a vzhledem k tématu „logické“ rozvržení práce, které je zároveň čtenářsky velmi vstřícné. Autor zde zřetelně vymezuje předmět svého zájmu, jasně načrtává kontury sledované problematiky, následnost svého výkladu, klíčové pojmy. Text je velmi přehledně strukturován, čtenářově orientaci v něm velmi napomáhá členění do dílčích paragrafů i skutečnost, že autor průběžně shrnuje své závěry. Výklad je koherentní, soustředěný na vymezené téma, prokazující autorovu výtečnou znalost problematiky i výjimečnou schopnost ji vyložit. Koncentruje se vědomě na Perryho teorii (estetické) hodnoty, aniž by však zcela pomíjel dobový estetický kontext, jemuž je věnována sice nevelká, ovšem vzhledem k monografickému zaměření práce zcela postačující pozornost (rozsáhlejší kontextualizace, u takto univerzálního estetického tématu potenciálně bezbřehá, hledající možné souvislosti Perryho teorie s teoriemi jinými, by naopak mohla nevídaným způsobem třístit pozornost a rozmělnit výklad).

2. Formální úroveň práce

Po formální i jazykové stránce je práce na náležitě úrovni. Formátování textu je velmi pečlivé a pro čtenáře velmi přehledné, citační praxe je zcela v pořádku. Narazil jsem jen na několik málo drobných překlepů a přehlédnutí (s. 10: „více než polovina [knih] má esejistický a popularizační povahu“, s. 18: „tradice postojové esteticky“, s. 69: „The Estehtic Attitude“), jejichž četnost je vzhledem k rozsahu práce zanedbatelná.

3. Práce s prameny či s materiálem

Autor svůj výklad staví na důkladné znalosti jak Perryho díla, tak textů, které jej reflektují. Přistupuje k nim však s náležitou kritičností, tzn. ochotou porozumět vyřčenému a svůj případný nesouhlas důkladně zargumentovat. Také další literatura, o kterou se práce opírá, svědčí o důkladnosti autorova přístupu k tématu.

4. Vlastní přínos

Přestože by cíle práce, jak je autor formuluje na úvodních stranách, mohly naznačovat, že nás pouze seznamuje s (v českém prostředí prakticky neznámým) axiologickým projektem Ralpa B. Perryho, autorův přínos je podstatně větší. Neomezuje se výhradně na výklad Perryho estetických pojmů, ale sám je rovněž přesvědčivým způsobem hodnotí, ukazuje jejich slabá místa i možný potenciál. Vyrovnává se rovněž s kritikou Perryho pojetí ze strany soudobých amerických filosofů, přičemž jeho nesouhlas s touto kritikou a obhajoba Perryho lokalizace estetické hodnoty do estetického objektu je důkladně zargumentovaná. Výsledkem je originální a pozoruhodná práce, která svým významem překračuje autorův cíl citovaný výše. Především v závěru pak nastiňuje řadu otázek, které se nabízejí a na které autor ve své práci nedává obsáhlejší odpověď, neboť přesahují její záběr – lze jen doufat, že se k nim Jan Hlávka v budoucnu vrátí a bude je reflektovat podobně důkladným způsobem, jakým se věnoval klíčovým otázkám vymezeným tématem své disertační práce, a jméno Ralpa B. Perryho už nebude patřit k něm pozapomenutým či zcela neznámým.

IV. Dotazy k obhajobě

Zajímala by mě komparace Perryho a Mukařovského pojetí estetické hodnoty.

V. Závěr

Předložená disertační práce splňuje požadavky kladené na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě a předběžně ji klasifikuji jako prospěl.